

A i KRAP

Faaborg-Midtfyn Kommunes værdighedspolitik for Sundhed og Omsorg tager udgangspunkt i den kerneopgave, **at borgerne har oplevelsen af et værdigt liv.**

Formålet med denne værdighedspolitik er at sikre de nødvendige rammer og tilgange, så borgere kan leve et selvvalgt liv på egne præmisser, som borgerne og deres relationer oplever som værdigt.

Anerkendelse har alt med værdighed og ligeværdighed at gøre. Mens ressourcefokus primært er rettet mod *kunne* og *gøre*, drejer anerkendelsen sig om *være*. Det handler om

- at blive set – som man er – af et andet menneske
- at blive taget alvorligt som menneske
- at blive mødt som værende ligeværdig
- at opleve at være ok, blot som man er

Dertil kan føjes at anerkendelsen

- skal opleves som givet *uden* bagtanker og betingelser
- ikke bliver koblet sammen med et efterfølgende præstationskrav

I **anerkendelsen** er vi afhængige af hinanden, og for at give og modtage anerkendelse må vi først *godkende* hinanden som *ligeværdige*. I relationen (uanset hvor ulige den måtte være mht. magt og viden) må man *være* bevidst om, at den andens 'godkendelse' altid er en forudsætning for ens egen anerkendelse. Og validering er ofte et første nødvendigt skridt på vejen.

Validering er en bevidst anerkendelse af den andens (aktuelle) ståsted og synspunkt som meningsfuldt. Hvis man vil hjælpe med at 'bevæge' en person fra A til B, må man først anerkende (validere), at vejen (tanker, følelser, beslutninger) frem til A også har givet mening for personen. Validering handler meget om følelser. Og følelser er *aldrig* forkerte. Heller ikke selv om de kan bero på en fejlagtig opfattelse af kendsgerninger, eller de kan være mere eller mindre gavnlige for et menneskes mål og ønsker i tilværelsen.

Hvis du fx er ulykkelig over dit liv, som *du* oplever det, har du næppe meget glæde af, at jeg straks påpeger en masse omstændigheder, der *burde* gøre dig lykkelig (arbejde, familie, venner, økonomi osv.). Det hjælper dig ikke, at jeg fortæller dig, at du *oplever* verden forkert – og dermed indirekte at du *er* forkert. Jeg må i stedet forsøge at forstå dig (med Kierkegaard at finde dig hvor *du* er).

"Alle de andre beboere driller mig og siger, at jeg er dum og tyk og ikke kan finde ud af noget. De hader mig alle sammen!" "Nej da. De hader dig ikke. De laver sikkert bare fis med dig. Det skal du slet ikke tage så højtideligt." Her bliver beboeren i hvert fald ikke mødt på sine følelser og sin model af verden. I stedet kunne man fx undersøge (spørge ind til), hvordan og hvorfor borgeren føler sig drillet og hadet. "Jeg synes det er klogt af dig at sige det til mig. Vil du fortælle mig mere om, hvordan du oplever at blive drillet?"

Spejling af bevægelse og udtryk er ikke kun sjov, det er også *anerkendelse*. Den anden bliver set, mødt og vedkommendes kommunikation vurderet som mulig og værd at 'svare' på. Overfor sprogligt svage medborgere kan spejling være den bedste måde at vise anerkendelse på – at demonstrere ligeværdighed. Se meget gerne et fantastisk, men ikke enestående eksempel på Intensive Interaction: [En engelsk dreng med svær autisme spejles og kommunikerer.](#)

Vi er tilbøjelige til kun at give **betinget anerkendelse**. De, der 'spiller efter reglerne' får vor anerkendelse, mens de andre *måske* kan gøre sig fortjent til den, hvis de *ændrer* sig. Det er ikke nogen stor præstation at 'anerkende' dem, der gør som vi gerne vil have dem til. Hvis ligeværdighed overhovedet skal komme til praktisk udtryk, må vi kunne anerkende alle (som i alle). Også dem, der 'bare er dovne', 'aldrig hører efter', 'er uden for pædagogisk rækkevidde¹' og alle de andre ofre for vore negative synsninger², der jo "gør det bedste de kan under de givne omstændigheder og med de givne grundvilkår".

Betinget anerkendelse er en objektgøring af den anden, som så heller ikke kan give os anerkendelse, da ligeværdigheden er sat over styr.

Den betingede anerkendelse er i virkeligheden slet ikke anerkendelse, men nærmere **ros**. Nu er der ikke i sig selv noget i vejen med ros, der jo kan være meget motiverende. Dog er det vigtigt at have anerkendelsen helt på plads, før rosen kan sættes ind uden uheldige bivirkninger. For hvis man ikke oplever sig anerkendt, men dog får ros for sin måde at være på (handling), vil man være tilbøjelig til snarere at stræbe efter mere ros frem for at forsøge at *være* den bedste udgave af sig selv.

Mens rosen på en måde godt kan stå ved, at der er bagtanker ved den (det du gør eller kan, synes jeg rigtig godt om, bliv endelig ved med det – for så kan jeg godt lide dig), dør anerkendelsen, hvis den ikke er ren. Vi er nødt til at lade vore tanker om og adfærd i forhold til andre stemme overens, ellers kan vi ikke give anerkendelse. Anerkendelse givet på skrømt og med skjulte bagtanker vil ikke i længden blive oplevet som reel anerkendelse. Dog er der den lille, kognitive finte ved det, at vore tanker om et menneske også påvirkes af vore anerkendende handlinger over for dette menneske. Dvs. at vi ved at behandle et menneske respektfuldt også kommer til at tænke mere positivt om det.

Anerkendelse bidrager til selvværd og selvaccept, ros giver selvtillid. Da selvværd og selvaccept er være-kvaliteter, er de ikke så sårbare overfor modgang. Mens selvtilliden – fordi den er knyttet til præstationer – hele tiden skal bekræftes, fx gennem ros.

Hvad anerkendelse er

Anerkendelse kan defineres som en respektfuld tilgang til et andet menneskes liv, livsforståelse og livshåndtering, uden bedømmelser, men med fokus på den andens intentioner.

Det betyder, at det at møde et andet menneske med anerkendelse er at respondere på dette menneskes intentioner og initiativer. Det er at se og *vise*, at man ser

- det, den anden vil og forsøger
- det, den anden står for og oplever som vigtigt

Hvad anerkendelse *ikke* er

Anerkendelse er med andre ord ikke ros eller andre former for bedømmelse af et andet menneskes præstationer. En positiv vurdering er også en vurdering.

Anerkendelse er altså heller ikke positivitet. Det er ikke altid blot at se på det gode. For et anerkendende møde er et, hvor også det svære ses og bemærkes, men med grundlæggende respekt for det andet menneske. I nogle situationer er negligering af folks problemer netop *ikke* at tage dem alvorligt.

Bl.a. KRAP-bogen s. 21-33 + Relationspsykologi i praksis s. 115-147

¹ Som regel er det uden for én pædagogs rækkevidde. Ingen er uden for pædagogisk rækkevidde.

² Positive synsninger er også bare synsninger – undersøg, undersøg, undersøg!